

Forfatter: Udrag fra Selv-Citationen

Titel:

Citation: "Fjorten eventyr og fortællinger", i *Fjorten eventyr og fortællinger*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1989, s. 129.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ingemann01-shoot-idm140296366192368/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Fjorten eventyr og fortællinger

Over denne Selv-Citation var der i et Aftenselskab af unge Studenter paa Walchendorphs Collegium sagt mange baade dybsindige og urimelige Ting. Den unge theologiske Student Frederik Holm havde opmærksom hørt efter, men ikke ytret sin Mening med noget Ord. Han var i den sidste Tid bleven besynderlig taus og indesluttet. Tilforn havde han været munter, vittig og aandrøg; han var tillige et overordentlig smukt Menneske; men en ulykkelig Kjerlighedshistorie havde udslukket alt Liv og al Glæde i hans kjække, dog noget vel fine og sværmeriske Aasyn. Han saae bleg og sygelig ud, og hans Venner vare høilig bekymrede for ham.

Denne Aften havde han dog forsaavidt været livlig og selskabelig, at han med største Deeltagelse og ofte med tindrende Øine havde givet Agt paa de fantastiske Fortællinger, man overbød hverandre i at meddele. Alvor og Spøg havde vexlet i Underholdningen, og, naar Historierne bleve alfor fantastiske eller rædselfulde, havde Forstands- Oppositionen gjort sig gjældende, som Vid, Spot og Humor. Denne Retning havde Undersøgelsen om Selv-Citationens Mulighed nu ogsaa taget. Nogle fandt dette Fantasteri beslagret med Dobbeltgængeri, og man begyndte at fortælle Spashistorier for at parodiere det overdrevne Visionsværmeri. Da reiste den unge Holm sig og spurgte, om Nogen af dem havde Mod til at gjøre et Forsøg, for at overbevise sig selv og alle Andre om Taalbarheden i den Selv-Citation, man nylig med Alvor og Interesse havde omtalt, men nu var bleven saa enig om at udlee. – En og Anden paastod vel, at han ingenlunde kunde finde Forsøget betænkeligt; men Alle bleve dog snart enige i, at ethvert alvorligt Forsøg allerede forudsatte en afstændig Overtro og en forskræmt, sygelig Fantasi-Forvildelse. Uden fuld Alvor kunde intet Forsøg have nogen Betydning. Ingen var følgelig istand dertil, meente man, undtagen en Sværmer og Fantasi; men for en Saadan maatte det altid af psykologiske Grunde være ligesaa farligt som upaalideligt. Tanken om et virkelig oplysende Forsøg var saaledes en Selvmødsigelse.

Dette Raisonnement syntes den unge Holm hverken at følge eller give Agt paa. Han hensank atter i sin forrige Taushed, og da Selskabet skiltes ad, spurgte han kun den af hans Venner, som havde beskrevet Maaden, hvorpaa Selv-Citationen skulde foretages, om der ingen flere Ting var at iagttage derved, end hvad han havde anført.

«Det ved jeg ikke» – svarede hans Ven, undvigende, og fortrød at

have bragt denne Materie paa Bane, som syntes ham paa en betænkelig Maade at have gjort Indtryk paa hans unge tungstødige Ven. – »Tænk ikke mere paa de Narrestreger!» – tilføiede han – »bliv dog aldrig forrykt og gjør slige Experimenter med dig selv!»

Vennen fulgte Holm til hans Bolig, og de skiltes ad.

Holm havde paa hele Veien været taus. I han var fast besluttet paa endnu samme Nat at foretage hin fantastiske Selv-Citation, som Taleren havde været om paa Walchendorphs Collegium. Han følte Modbydelighed for Livet i dens sædvanlige Skikkelse; det syntes ham philistrøst og betydningsløst og havde tabt al Tillokkelse for ham, ved Overbevisningen om, at han ikke var elsket af den Pige, som han i et heelt Aar havde knyttet alle sine Livsforhaabninger til. Et Spring ud over Livets sædvanlige Sphære syntes ham i dette Øieblik det eneste Ønskelige. Skulde saadant et Spring ogsaa koste ham et Liv, som han nu foragtede, og den Forstand, der med den hele Bevidsthed syntes ham en Plage – saa forestillede han sig det dog ikke som noget almindeligt Selvmord eller en Selvploosning uden al høiere Hensigt. Det kunde jo muligens lede til en physiologisk Opdagelse – til et Udbytte for Videnskaben – – I disse forvirrede Tanker gik han ud af sin Gadedør ligesom Vægteren raabte Tolv. Han lagde Mærke til Vægtersangen om Frelserens Fødselstime »til Trøst for al Verden, som ellers var forødt» – og det stemte ham vemodig, men standsede ham ikke. Hans Vej gik ud af Nørreport, som var under Reparation og mod en Afgift kunde passeres af Fodgængere. – Han gik til Assistentskirkegaarden. Her vilde han opsøge det høitideligste og mest afides Sted mellem Gravene, for at kalde paa sig selv og fremmane sit eget Aandebillede, hvis en saadan Handling var mulig. Han standsede endelig i den stille, stjerneklare Nat imellem nogle Sørgepile ved en nylig opkastet Gravhøi, hvorpaa der laae en frisk Krands. Med fast, alvorlig Villie og i den høieste Spænding udtalte han høit sit fulde Navn, Carl Frederik Theodor Holm, i en opfordrende og kaldende Tone. Han standsede nogle Secunder for at spørge: »Ivo kalder mig?» – Men inden han havde fremsagt disse Ord, hørte han en anden Stemme spørge: »Ivo kalder?» – Han saae sig forbauset om til alle Sider, men opdagede Ingen. Der var dødstille omkring ham, og intet Blad rørte sig i den stille Nat. Han troede at have hørt fejl, eller at det Ord, han havde paa Læberne, allerede havde faaet Lyd for hans aandelige Sands inden det var udtalt. Han følte sig greben af hele Uhyggeligheden i sit